

LÆRERVEJLEDNINGER

INDHOLD

Ord i kontekst.....	2
Prompt og sammenlign	4
Ambassadøren	6
Musik og mig.....	8
Rollespil.....	13
Blackstories	15
Læs og genskab	17

ORD I KONTEKST

LÆRERVEJLEDNING

OPGAVE

Eleverne skal arbejde med at undersøge og få erfaringer med, hvordan oversættelsværktøjer håndterer ord, som oversættes forskelligt alt efter kontekst. De skal gerne finde frem til, at oversættelsesmaskiner (OM) er bedst til at oversætte ord korrekt i kontekst og ikke isoleret.

NIVEAU

- Fra 7. klasse

FORMÅL

- At få erfaringer med brug af OM
- At bruge OM til at oversætte ord i forskellige kontekster
- At reflektere over betydningen af at vælge rette ord i den rette kontekst

TEKNOLOGI

- OM, fx DeepL

Du må afgøre, om du vil pege på andre muligheder.

MATERIALE

- Et elevark

ORGANISERING

- Inddel eleverne i par.
- Del elevarket ud.
- Lad eleverne orientere sig i selve opgaven.
- Lad dem forklare, hvad opgaven går ud på, og svar på opklarende spørgsmål.
- Gør noget ud af fase 1 ved at spørge eleverne om, hvordan de ville oversætte ord "sød" eller "pæn" til fransk eller tysk uden hjælp fra OM.

- Lad dem derefter oversætte de forskellige sætninger fra fase 2 ved hjælp af OM. Vigtigt er det at gøre eleverne opmærksomme på, at de skal lade deres sætninger stå, så de bagefter kan sammenligne deres resultater.
- Lad eleverne dele deres sætninger i fase 4. Er resultaterne ens? Hvad kan de udlede ift. samme ord i forskellige kontekster?
- Eleverne undersøger nu nye ord ved selv at komme med forslag til sætninger, hvor ordene indgår.
- I fase 5 diskuterer de deres fund.

EVALUERING/OPSAMLING

- Hvad er den vigtigste læring, eleverne tager med sig ift. OM og ord i kontekst?
- Hvad vil du som lærer være opmærksom på næste gang, du bruger denne type opgave?

FORSLAG TIL LIGNEDE ØVELSE

Øvelsen kan laves med andre ord og udtryk som fx unikke ord.

På alle sprog findes der ord, som ikke har en direkte oversættelse. Disse kaldes "unikke ord". Et eksempel er det danske ord "hygge".

Eleverne kan undersøge om forskellige AI kan hjælpe med at oversætte unikke ord fra dansk til tysk eller fransk. I kan vælge ord som:

hygge, mormor, morfar, gåsehud, morgenfrisk, kram, kæreste

Eleverne skriver små sætninger som fx: "Jeg giver min mormor et kram" og ser, om de kan få en oversættelse, de kan forstå.

PROMPT OG SAMMENLIGN

LÆRERVEJLEDNING

OPGAVE

Eleverne skal arbejde med, hvordan de kan prompte AI for at få brugbare resultater. De starter med at stille de samme spørgsmål på hver deres device for at erfare, at generative AI giver forskellige svar, selvom to personer spørger om det samme på samme tid og med samme AI-bot. Eleverne skal skrive: "Giv mig gode udtryk på fransk/tysk på begynderniveau, niveau A1, som jeg kan bruge til at præsentere min familie." De skulle gerne erfare og reflektere over, at AI giver forskellige svar på samme spørgsmål. De diskuterer deres resultater, deler deres observationer og overvejer, hvordan deres erfaringer kan anvendes i sprogtilegnelsen.

NIVEAU

- Fra 7. klasse

FORMÅL

- At få erfaringer med at prompte
- At erfare at AI giver forskellige svar og bruger tilfældige valg og forskellige metoder til at skabe sine svar hver gang.

TEKNOLOGI

- En AI-bot

Du må afgøre hvilken AI, eleverne skal bruge.

MATERIALE

- Et elevark

ORGANISERING

- Inddel eleverne i gruppe af tre.
- Del elevvejledningen ud.
- Lad eleverne orientere sig i selve opgaven.
- Lad dem forklare, hvad opgaven går ud på, og svar på opklarende spørgsmål.

- Gør noget ud af fase 1, og forklar, at det er vigtigt, at eleverne samtidig prompter nøjagtig samme sætning i samme AI, men på hver deres device for at få det bedste udgangspunkt for sammenligning.
- Knyt evt. en bemærkning til referencen til niveau A1. De fleste generative AI kender niveauerne fra referencerammen for sprog (CEFR).
- Eleverne sammenligner deres svar og oplever sandsynligvis, at de får forskellige resultater. Dette giver anledning til videre diskussion om, hvordan de kan prompte igen for at få mere brugbare resultater.

EVALUERING/OPSAMLING

- Hvad er den vigtigste læring, eleverne tager med sig ift. at prompte i en AI?
- Hvad vil du som lærer være opmærksom på næste gang, du bruger denne type opgave?

FORSLAG TIL LIGNEDE ØVELSE

I øvelsen “Musik og mig” kan eleverne bruge erfaringerne fra ovenstående øvelse.

AMBASSADØREN

LÆRERVEJLEDNING

OPGAVEN

Opgaven er en legende indgang til at øve udtale med hjælp fra en oversættelsesmaskine (OM), der har talegenkendelse. Eleverne er inddelt i grupper, som konkurrerer om at få flest point gennem god udtale og præcise oversættelser. De skal reflektere over, hvordan deres erfaringer kan anvendes i deres sprogtilegnelse.

NIVEAU

- Fra 7 klasse

FORMÅL

- Lytte til og gentage/udtale sætninger på tysk eller fransk
- Anvende talegenkendelsesfunktionen i en OM

TEKNOLOGI

- AI-drevet oversættelsesværktøj med talegenkendelse, fx Google Translate

MATERIALE

- Er elevark
- Sætninger på målsproget, som du selv finder på.

ORGANISERING

- Del holdet i grupper med minimum 3 elever per gruppe.
- Del elevarket ud.
- Lad eleverne orientere sig i selve opgaven.
- Lad dem forklare, hvad opgaven går ud på, og svar på opklarende spørgsmål.
- Hver gruppe vælger en sekretær og et par ”løbere”.
- Gruppen vælger den OM, de vil arbejde med.
- Gruppen sender en løber af sted til læreren.

- Læreren siger en sætning på fremmedsproget til løberen, som løber tilbage til sin gruppe og siger sætningen til det oversættelsesværktøj, som oversætter sætningen til dansk.
- Sekretæren noterer oversættelsen. (husk, at eleverne skal have noget at notere på).
- Gruppen sender en ny løber afsted til læreren.
- Øvelsen fortsætter på denne måde, hvor hver gruppe konkurrerer om at få flest point gennem præcise oversættelser og god udtale.
- Gruppen får et point for hver korrekt oversat sætning. Den gruppe, der vinder, er den, der har oversat de fleste sætninger korrekt.

EVALUERING/OPSAMLING

- Hvad er den vigtigste læring, eleverne tager med sig ift. at bruge AI på denne måde?
- Hvad vil du som lærer være opmærksom på næste gang, du bruger denne type opgave?

MUSIK OG MIG

LÆRERVEJLEDNING

OPGAVEN

Eleverne skal bruge AI til at finde og udvælge sproglige udtryk til at kunne lave en præsentation om musiks betydning for dem. De skal prompte, vurdere resultater og genprompte for at finde frem til relevante og anvendelige udtryk.

NIVEAU

- Fra 8. klasse

FORMÅL

- Mobilisere og finde frem til ordforråd inden for emnet musik
- Evt. mobilisere og finde menings- og holdningsudtryk
- Bruge AI til at finde relevante sætninger til en fremlæggelse

TEKNOLOGI

- AI-bot

Du må afgøre, om du vil pege på, hvilke AI-bots eleverne kan vælge imellem, eller om de har viden, der gør, at de selv kan vælge.

I denne opgave er det en god ide at afprøve flere forskellige AI-bots og sammenligne resultaterne.

MATERIALE

- Et elevark

ORGANISERING

- Inddel eleverne i par eller i grupper af max tre.
- Del elevarket ud, og lad eleverne orientere sig i den.
- Lad eleverne forklare, hvad opgaven går ud på, tilføj evt., og svar på opklarende spørgsmål.

- Gør noget ud af fase 1, og giv eleverne mulighed for at brainstorme og dele på dansk, hvad de kunne finde på at sige om den plads, musik har i deres liv.
- I fase 2 kan du understrege, at der er generelle udtryk, der er relevante at anvende, fx: *jeg kan lide*, *jeg synes bedst om*, *jeg synes (ikke) om* osv. Sørg for, at eleverne får tid til at aktivere deres sproglige vidensbank, inden de tager en chatbot i brug.
- I Fase 3 må eleverne meget gerne bruge forskellige chatbots og forholde sig til relevansen af de resultater, de får. Lad dem dele resultaterne med hinanden. Opfordr dem til at prompte igen og med nye formuleringer for at nærme sig det, der både er brugbart, og som måske rummer nye ord, der stadig er på et passende sprogligt niveau.
- Lad eleverne vurdere, hvad der giver mening ift. det, de ønsker at komme ind på i deres præsentation.
- Lad senere eleverne arbejde sammen om selve præsentationen. Den fase ligger udenfor denne vejledning.
- Du kan evt. sætte bestemte tider af til de forskellige faser.

EVALUERING/OPSAMLING

- Hvad kan eleverne sige om den måde, de aktiverede deres sproglige forhåndsviden?
- Huskede de at integrere generelle holdningsudtryk?
- Hvilke værktøjer brugte de? Hvad kan de konkludere om resultaterne?
- Hvilken rolle spiller deres prompts? Hvad tager de med sig i den sammenhæng?
- Hvad vil du som lærer være opmærksom på næste gang, du bruger denne opgave?

DIFFERENTIERING

Hermed forslag til, hvordan opgaven kan differentieres og fx integrere brug af elevernes eget sprog på en målrettet måde.

Eleverne tilføjer de udtryk/det sprog, de allerede står på, når de prompter chatbotten, og beder AI om at integrere det i de sætninger, den foreslår.

Forslaget giver muligheder for elever, som har overskud til at være skabende med deres eksisterende sprog samtidig med, at de bliver præsenteret for nyt og måske tilføjer det til deres aktive sprog.

En yderligere mulighed er at lade dem eksperimentere med at søge efter udtryk på A2-niveua.

Du kan stille det krav, at de skal bruge forskellige chatbots. Måske kan de tillige prompte i den samme, så de erfarer aspekter om brugen af chatbots og de bagvedliggende datasæt.

EKSEMPLER FRA EN SØGNING PÅ PERPLEXITY

Herunder kan du se, hvad en søgning med Perplexity kan give af resultater

LA MUSIQUE ET MOI

Kategori	Udtryk
Generelle udtalelser	La musique est importante pour moi. (Musik er vigtig for mig.)
	J'aime écouter de la musique. (Jeg kan godt lide at lytte til musik.)
	La musique me rend heureux/heureuse. (Musik gør mig glad.)
Typer af musik	J'aime le rock. (Jeg kan godt lide rock.)
	Je préfère la pop. (Jeg foretrækker pop.)
	J'écoute du jazz. (Jeg lytter til jazz.)
Følelser og musik	La musique me fait rêver. (Musik får mig til at drømme.)
	La musique me relaxe. (Musik får mig til at slappe af.)
	J'aime danser sur la musique. (Jeg kan godt lide at danse til musikken.)
Aktiviteter relateret til musik	Je vais à des concerts. (Jeg går til koncerter.)
	Je joue d'un instrument. (Jeg spiller et instrument.)
	Je chante dans ma chambre. (Jeg synger i mit værelse.)
Afsluttende udtalelse	La musique est ma passion. (Musik er min passion.)

MUSIK UND ICH

Kategorie	Ausdruck
Allgemeine Aussagen	Musik ist wichtig für mich. (Musik er vigtig for mig.)
	Ich höre gerne Musik. (Jeg kan godt lide at lytte til musik.)
	Musik macht mich glücklich. (Musik gør mig glad.)
Musikrichtungen	Ich mag Rockmusik. (Jeg kan godt lide rock.)
	Ich bevorzuge Popmusik. (Jeg foretrækker pop.)
	Ich höre Jazz. (Jeg lytter til jazz.)
Gefühle und Musik	Musik lässt mich träumen. (Musik får mig til at drømme.)
	Musik entspannt mich. (Musik får mig til at slappe af.)
	Ich tanze gerne zur Musik. (Jeg kan godt lide at danse til musikken.)
Aktivitäten in Zusammenhang mit Musik	Ich gehe zu Konzerten. (Jeg går til koncerter.)
	Ich spiele ein Instrument. (Jeg spiller et instrument.)
	Ich singe in meinem Zimmer. (Jeg synger i mit værelse.)
Abschließende Aussagen	Musik ist meine Leidenschaft. (Musik er min passion.)

ROLLESPIL

LÆRERVEJLEDNING

OPGAVE

Eleverne skal fremføre en dialog med mindst ti replikker, hvor de bruger holdnings- og meningsudtryk og opnår enighed om en fritidsaktivitet. De kan få hjælp af oversættelsesmaskiner (OM) til at finde og udtale udtryk og replikker.

NIVEAU

- Fra 8. klasse

FORMÅL

- Bruge menings- og holdningsudtryk
- Bruge oversættelsesværktøjer til at formulere sætninger med holdningsudtryk
- Bruge oversættelsesværktøjer til at øve udtale

TEKNOLOGI

- Oversættelsesteknologier

Du må afgøre, om du vil pege på, hvilken OM eleverne kan vælge mellem, eller om de har viden, der gør, at de selv kan vælge. Det gælder både i processen med at udarbejde dialogen og i forhold til at øve udtale.

Under 'Differentiering' kan du se forslag til, hvordan opgaven kan differentieres og dermed integrere brug af en AI-bot og ikke alene en OM.

MATERIALE

- Et elevark
- To elevdokumenter, der rammesætter rollen og indeholder forslag til menings- og holdningsudtryk, som skal indgå i dialogen.

ORGANISERING

- Inddel eleverne i par. Du kan udvide med en ekstra rolle og lade dem arbejde tre sammen, hvis der er behov for det.

- Del elevarket ud, og lad derefter hver elev trække en rolle.
Du kan også vælge, at eleverne arbejder med en anden case, som du selv har udarbejdet, som fx at blive enige om at lave en bestemt madret.
- Lad eleverne orientere sig i selve rollen.
- Lad dem forklare, hvad opgaven går ud på, og svar på opklarende spørgsmål.
- Gør noget ud af fase 3 på elevarket, og understreg, at eleverne skal have fokus på brugen af holdnings- og meningsudtryk og på udtale.
- Gør også noget ud af fase 4 for at sørge for, at eleverne hver for sig og sammen bruger tid på at aktivere deres forhåndsviden, inden de tager et oversættelsesværktøj i brug.
- Lad derefter eleverne arbejde sammen om at skabe dialogen.
- Du kan evt. sætte bestemte tider af til de forskellige faser.

EVALUERING/OPSAMLING

- Kunne eleverne forstå hinandens dialog?
- Huskede de at integrere holdnings- og meningsudtryk i dialogen?
- Hvor stor en sproglig forhåndsviden kunne de trække på?
- Hvilke værktøjer brugte de?
- Hvordan brugte de værktøjet?
- Hvad vil du som lærer være opmærksom på næste gang, du bruger denne opgave?

DIFFERENTIERING

Hermed forslag til, hvordan opgaven kan differentieres ved at integrere brug af en chatbot og ikke alene en oversættelsesmaskine.

Desuden vil forslagene give andre muligheder for elever, som har overskud til at være selvstændigt skabende.

Eleverne kan tilføje brug af en chatbot, hvis de selv skaber dialogerne og ikke trækker en prædefineret rolle med tilhørende udtryk. De kan både bruge den til idegenerering i forhold til relevante emner, til sparring på ideer og til at bruge botten som en partner, så de prompter alt det, de kan, og chatbotten udfylder 'hullerne'.

Trinnet i opgaven kunne fx lyde: "Afprøv, hvordan kan I bruge en AI-bot til at gøre dialogen færdig/få ideer til rollerne/casen."

Gentag krav ift. brug af holdnings- og meningsudtryk og udtale.

BLACKSTORIES

LÆRERVEJLEDNING

OPGAVE

Eleverne skal gætte, hvad der er sket forud for en hændelse. De bruger OM til at forstå hændelsen og bruger AI til at formulere spørgsmål. De skal lytte til hinandens forslag til, hvad der er sket samt udtale og formulere deres egne forslag, så andre forstår, hvad de siger.

NIVEAU

Fra 8. klasse

FORMÅL

- Bruge OM til at forstå en tekst
- Bruge AI til at formulere lukkede spørgsmål
- Lytte med fokus på forståelse

TEKNOLOGI

- AI-bot

Du må afgøre, om du vil pege på, hvilke AI-bot, eleverne kan vælge imellem, eller om de har viden, der gør, at de selv kan vælge.

MATERIALE

- Et elevark
- Dokumenter med forskellige hændelser

Herunder finder du andre forslag til blackstories, som du kan vælge imellem

[Black Stories énigmes de situation avec la réponse \(yesnogame.net\)](https://www.yesnogame.net/black-stories-énigmes-de-situation-avec-la-réponse)

[Black Stories mit Lösungen. Das Spiel. Dark Stories \(yesnogame.net\)](https://www.yesnogame.net/black-stories-mit-lösungen-das-spiel-dark-stories)

INDEN I GÅR I GANG

Hvis eleverne ikke kender legen endnu, kan du starte med at forklare blackstorieslegen ved at gennemføre en historie med eleverne (på dansk eller engelsk)

Hermed en historie, du kan bruge som eksempel.

Hændelsen: Ved et stort middagsselskab bliver de fleste gæster meget syge og kaster voldsomt op.

Hvad er der sket?

Eleverne stiller spørgsmål, som du kan svare på med ja eller nej, til de har gættet rigtigt.

Løsning: Selskabet var på cruisetogt, og der kom et voldsomt uvejr.

ORGANISERING

- Inddel eleverne i grupper af tre eller fire.
- Del elevarket ud, og lad eleverne orientere sig i det.
- Fortæl nu en hændelse på enten fransk eller tysk.
- Lad elever tale sammen om, hvor meget de umiddelbart forstår af det, de har hørt.
- Udlever derefter hændelsen ved fx at vise den op på skærm.
- Giv nu hver gruppe tid til at forklare hændelsen for hinanden, først uden OM og derefter med OM.
- Sikr dig, at alle elever har forstået hændelsen.
- Giv nu grupperne tid til at komme med deres bud på, hvad der skete forud hændelsen. Buddene formuleres som lukkede spørgsmål, som du kan svare ja eller nej til. Eleven spørger fx: "Var maden dårlig?". Eleverne kan bruge AI som hjælp.
- Grupperne stiller i klassen deres spørgsmål på skift en gruppe ad gangen, mens de andre grupper lytter til, hvad der bliver spurgt om og svaret på.
- Den første gruppe, der gætter rigtigt, vinder.

EVALUERING/OPSAMLING

- Kunne eleverne formulere lukkede spørgsmål?
- Kunne eleverne forstå hinandens spørgsmål?
- Hvilke værktøjer brugte de?
- Hvad vil du som lærer være opmærksom på næste gang, du bruger denne opgave?

LÆS OG GENSKAB

LÆRERVEJLEDNING

OPGAVEN

Eleverne skal arbejde med en beskrivende tekst, som er over elevernes aktuelle niveau. De skal fokusere på det, de kan forstå. I læseprocessen finder de frem til de vigtigste beskrivende ord i teksten. De bruger AI til at oversætte ukendte vigtige ord og udtryk og anvender dem til at skabe et billede med AI-billedgenerator.

NIVEAU

Fra 8. klasse

FORMÅL

- At tage afsæt i de ord og udtryk, eleverne allerede kan genkende i en tekst.
- At bruge OM til at oversætte udtryk, man ikke forstår og dermed forstå teksten.
- At kunne udvælge de vigtigste beskrivende nøgleord og udtryk, der skal bruges i et prompt for at skabe et billede.
- At prompte, vurdere og genprompte med udvalgte ord og udtryk i et AI-billedgenereringsprogram for at kunne skabe en illustration, der rammer beskrivelsen i teksten.

TEKNOLOGI

- Padlet AI-værktøj

Du må afgøre, om du vil pege på andre muligheder.

MATERIALE

- Et elevark

Hvis I ikke har adgang til Padlet, kan fx Stable Diffusion bruges som alternativ.

- En beskrivende tekst

Det forslag, vi har givet, kan du bytte ud.

ORGANISERING

- Inddel eleverne i par.
- Del elevarket og teksten ud.
- Lad eleverne orientere sig i selve opgaven.
- Lad dem forklare, hvad opgaven går ud på, og svar på opklarende spørgsmål.
- Lad eleverne læse teksten og understrege alt det, de forstår, og derefter tale om, hvad de mener, teksten handler om.
- Lad eleverne vælge ord og udtryk, som de ikke forstår, og finde betydningen ved hjælp af OM. Du må afgøre, om du vil pege på en bestemt oversættelsesmaskine.
- Herefter skal de vælge de ord og udtryk, som de tænker er vigtige for beskrivelsen.
- Lad så eleverne arbejde sammen om at prompte og genprompte i Padlet.
- Lad til slut eleverne se på det billede, der hører med til teksten.
- Lad evt. eleverne prompte igen for at se, hvor tæt de kan komme på originalen, og tal om, hvad der skulle til.
- Du kan evt. sætte bestemte tider af til de forskellige faser.

EVALUERING/OPSAMLING

- Hvad tænker du om, at eleverne skal læse en svær tekst og fokusere på det, de kan, og bruge OM til at forstå helheden?
- Hvad betød læseprocessen for elevernes mulighed for at vælge ord og sætninger til deres prompts?
- Hvordan var Padlet AI-værktøjet til at oversætte sprogligt input til et billede?
- Hvad krævede et godt resultat af elevernes prompt? Hvilke ordklasser var gode at bruge?
- Hvad vil du som lærer være opmærksom på næste gang, du bruger denne opgave?